

א א מ"ו פ"ו מהל מנה
הלכה י סמג טעין מה
טוש"ע א"ח ק"י טע"א
טע"ב ח;
ב ב מ"ו טע"ב טע"ג
א"ח טע"ג טע"ב טע"א
ג ג מ"ו פ"ו מהל מנה
הלכה ח סמג טעין מה
טוש"ע א"ח טע"ג טע"ב
טע"ג טע"ב טע"ג;
ד ד מ"ו טע"ב טע"ג טע"ג
טוש"ע א"ח טע"ב טע"ב
טע"ג;
ה ה מ"ו טע"ג טע"ג
טע"ג י ופ"ו מהל טע"ג
ה"ג טע"ב טע"ג טע"ב טע"ב
טע"ב טע"ג טע"ג טע"ג טע"ג
טע"ג טע"ג טע"ג טע"ג טע"ג

(תוספות אחרים מערבי פסחים נמצאים בספר רב מרדכי)
ערב פסחים. אי גרסינן ערבי נתיא א ואי גרסינן ערב ג' ה"ק
ערב שזמתינן בו יכ פסחים א"ג ערב פסח
לראשון ושני: **א** יאב"א ארם. פירוש אפילו התפלל ומשום מנה
כלאמרינן צמי דכלא התפלל תפלת
מנחה אפילו בשאר ימות השנה אסור
כדתנן בפ"ק דשבת (ד' ט:.) וא"ת ומה
לא יאכל אי מנה אפילו קודם נמי
אסור כלאמרינן צירושלמי כל האוכל
מנה צרע בפסח כאלו צועל ארוסמו
צבית חמוי ואי צמיני תרגימא הא
אמר בגמרא (ד' ק:.) אכל מצעול הוא
צמיני תרגימא וי"ל דאורייתא צמינה
עשירה דלא אסר צירושלמי אלא
צמינה הראיה לנאח בה חובטו ואוכלה
קודם זמנה אכל מנה עשירה שריא
וכן היה נוהג ר"ת¹.

סמוך למנחה לא יאב"א. ואם
תאמר והא אמר בכל שעה
(לעיל ד' ט:.) צניקות של נכרים מנמלא
אדם כתיסו וצמנא זבלנד שיהא כית
מנה צמירוס² והבא אסר לאכול אפי'
מצעוד יוס וי"ל דבאזנתה הסעודה
גביר דאי אמרת מיטעד סעיד צין
אדם נזהר ואינו אוכל כל שצועו כפי
שיאכל מנה למיאכון אכל מצעוד יוס
אין אדם נזהר לאוכל כל שצועו וסגר
שעד הלינה יאחזה ואדרבה יהיה שבע
יותר כי יתבדק המאכל צעמיני והא
דדייק רבא לקמן (ד' ק:.) דממלא
רבי יוס' אומר אוכל והולך עד שתחשך
אמר מר זוטרא מ'אן לויא לן דמתרצתא היא
דילמא

ערב פסחים סמוך למנחה לא יאכל
אדם יעד שתחשך יאפילו
עני שבישראל לא יאכל עד שיסב דולא
יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן
התמחוי: **גב' מאי איריא ערבי פסחים אפי'**
ערבי שבתות וימים טובים גמי דתניא לא
יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן
המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת כשהוא
תאוה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יאכל
והולך עד שתחשך אמר רב הונא לא צריבא
אלא לר' יוסי דאמר אוכל והולך עד שתחשך
הני מילי בערבי שבתות וימים טובים אבל
בערב הפסח מישום חיובא דמצה מודה רב
פפא אמר אפילו תימא רבי יהודה התם
בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה
ולמעלה הוא דאסיר סמוך למנחה שרי אבל
בערב הפסח אפילו סמוך למנחה נמי
אסור ובערב שבת סמוך למנחה שרי
והתניא לא יאכל אדם בערב שבת וימים
טובים מתשע שעות ולמעלה כדי שיכנס
לשבת כשהוא תאוה דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך
אמר מר זוטרא מ'אן לויא לן דמתרצתא היא
דילמא

ערב פסחים סמוך למנחה קודם למנחה מעט: לא יאכל כדי
שיאכל מנה של מצוה למיאכון משום הידור מצוה: **ואפילו**
עני שבישראל לא יאכל צלילי פסחים עד שישב כדרך בני מורין¹ (א)
זכר לחירות צמטה ועל השלחן: **ארבע כוסות** כנגד ארבעה לשוני
גאולה האמורים צלות מנארים והולאמי
ולקחמי איתכס צפרשת ווארף: **ואפי'**
מתפרנס מתמחוי של זדקה דהיינו
עני שבתיים דתנן במסכת פאה
(פ"ח מ"ו.) מי שיש לו מון צ' סעודות
לא יטול מן התמחוי: **גב' כשהוא**
פאוה ולא תצא סעודת שבת על
השועב: לא לצינא. דקמתי ערב
פסחים לא יאכל עד שתחשך אלא
לרבי יוסי דאמר הולך ואוכל עד
שתחשך: **אפילו סימא** מתני נמי
רבי יהודה היא וצדין הוא דלמינא
ערבי פסחים לרביי סמוך למנחה:
מסעע שעות היינו סמוך למנחה:
משבטתא

הגרות הב"ח
(א) רש"י ד"ה ואפילו עני
בטמיה לכל ימית אכל
(ב) וי' ה"ק ערב ששבתו ט
הרבא פסחים: (א) ד"ה
סמוך וי' מלאכל שובט
כטמיה לכל ימית אכל
מנחא: (ב) ד"ה לא יפחתו
פי' רש"י וי' וגרס: י"ג
פי' השמך לרשא קאי על
עמנו של יאכל עד שתחשך
ועד שישב והספיק קאי
ואפי' זדקה לא נקטין ולא
יפחתו אלא לא צמא וי'

גליון הש"ס
תוס' ד"ה לא יפחתו וי'
ואין אשתו בבבל. עין
כרכמ. כד מ"ה והמילא:

רבינו הגנאל
ערב פסחים סמוך למנחה
לא יאכל אדם עד שתחשך
וכי' ואמרינן מאי איריא
ערב פסחים אפילו ערבי
שבתות וימים טובים.
דתיא לא יאכל אדם
בערבי שבתות ובערבי
ימים טובים מן המנחה
ולמעלה כדי שיכנס לשבת
כשהוא תאוה דברי רבי
יהודה. רבי יוסי אומר
אוכל והולך עד שתחשך.
ועוד תניא לא יאכל אדם
מתשע שעות ולמעלה
עד שתחשך אלא לרבי
יהודה רבי יוסי אומר
אוכל והולך עד שתחשך.

מוסף תוספות
א. ורצוה לומר ערב פסח
שבכל שנה ושנה מוס' /
ר"ס. ב. [וכן] פירוש
הקונטרס דלא גריטין
ערבי אלא ארץ דדווקא
גבי שבתות וימים טובים
הרבא בשם רבי לרבי
ערבי אבל פסח שאינו
אלא עם אחת בשנה לא
שרי למהני ערב [ן]. ט.
ג. בערבי שבת לרבות
בשבת שהיה ערש סעודה
ג' במצה עשירה. ח. ט.
ה' הישן כדי שיאכל מצה
לתיאכון. טוס' ר"ת.
ו. [ו]מפסינן מחול אל
הקודש. ט. ו. ואין זה
עיקר הירוש' שמהו אלא
לא יאכל. טוס' ר"ת.
ז. משום דעין אין לו ביום
וכתחא אלא ספסל. ט.
ח. ולא צריך התיבה
ה'ט"ס. טוס' ר"ת
ט. ולא אלא יאכל עד
שיסב דקמתי קאי. טוס'
שאין. י. ומה לא שתי
אלא מיטעו. ט.
יא. והוא נוהג מבטו
לאחר שברך למדך כוס
ולחיי יצאו דרשתי כוס
שלימיה. ט.
יב. ואפילו תדוקון טס.
יג. [אבל] הים דאירוי
באפי' דהנהר רק בימים
טובים נתיא דנקט פסח
משום דקאי בבסה. טוס'
הל"ס.

ערב פסחים סמוך למנחה קודם למנחה מעט: לא יאכל כדי
שיאכל מנה של מצוה למיאכון משום הידור מצוה: **ואפילו**
עני שבישראל לא יאכל צלילי פסחים עד שישב כדרך בני מורין¹ (א)
זכר לחירות צמטה ועל השלחן: **ארבע כוסות** כנגד ארבעה לשוני
גאולה האמורים צלות מנארים והולאמי
ולקחמי איתכס צפרשת ווארף: **ואפי'**
מתפרנס מתמחוי של זדקה דהיינו
עני שבתיים דתנן במסכת פאה
(פ"ח מ"ו.) מי שיש לו מון צ' סעודות
לא יטול מן התמחוי: **גב' כשהוא**
פאוה ולא תצא סעודת שבת על
השועב: לא לצינא. דקמתי ערב
פסחים לא יאכל עד שתחשך אלא
לרבי יוסי דאמר הולך ואוכל עד
שתחשך: **אפילו סימא** מתני נמי
רבי יהודה היא וצדין הוא דלמינא
ערבי פסחים לרביי סמוך למנחה:
מסעע שעות היינו סמוך למנחה:
משבטתא

ערבי פסחים סמוך למנחה קודם למנחה
מעט חצי שעה צמחלת שעה עשירית
דתנן (לעיל ד' ט:.) תמיד נשחט
בשמינה ומחלה וקרב בשמינה ומחלה
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסוקמן
ליה היינו חצי שעה קודם צוף שעה
תשיעית ומחלת שעה עשירית: לא
יאכל אדם נו'. כדי שיאכל מנה של
מצוה למיאכון משום הידור מצוה:
ואפילו עני שבישראל לא יאכל
חורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחתו** לו. גבאי זדקה
המפרינסין את העניים כדתנן (פאה פ"ח מ"ו.) אין פוחמין לעני העובר
ממקום בו' אלמא לישנא דלא יפחתו אגבאי זדקה קאי והוא הדין נמי
אם לא ימנו לו שצריך שיחזר בכל כמו אחרי אלא אורחא דמילתא
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפנינו. ומצינו
צב"ר (פ' פסח) רב הונא בשם רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה
האמורין צלות מנארים והולאמי ולקחמי והלמי צפ' וארשאי:
ואפילו הוא מתפרנס מתמחוי של זדקה דהיינו עני שבתיים דתנן
במסכת פאה (פ"ח מ"ו.) מי שיש לו מון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי
אפילו הני אם לא נתנו לו גבאי זדקה ימכור את מנצושו או ליה או
ישכר את עמנו צביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**
מסעע חיונה דמלא שלא תהא נאכלת על השועב וחיונה דמלא
לינה הראשון חוצה דכתיב (שמות ט') צרע תאכלו מצוה: הכי
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה** הם מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי
צמילתיה דר' יהודה קמתי מן המנחה ולמעלה וצמתיתין תנן סמוך
למנחה: **מסעע שעות ולמעלה** היינו חצי שעה סמוך למנחה:
דילמא

גליון הש"ס
תוס' ד"ה לא יפחתו וי'
ואין אשתו בבבל. עין
כרכמ. כד מ"ה והמילא:

רבינו הגנאל
ערב פסחים סמוך למנחה
לא יאכל אדם עד שתחשך
וכי' ואמרינן מאי איריא
ערב פסחים אפילו ערבי
שבתות וימים טובים.
דתיא לא יאכל אדם
בערבי שבתות ובערבי
ימים טובים מן המנחה
ולמעלה כדי שיכנס לשבת
כשהוא תאוה דברי רבי
יהודה. רבי יוסי אומר
אוכל והולך עד שתחשך.

א) שנת קי' וש"ג,
ב) [מספחה דכרית
רפ"ה, א] וליל ב' ג'
ד) [ע"ב],

תורה אור השלם

1. והפוך שב מנת
הבית אל בית משה
היו ודקן נפל על המטה
אשר אסתר עליה ואמר
הפוך הגם לכבוש את
המלכה עמי בבית הדבר
ו'א: טוף הפוך ופני דקן
חפ: אהר ז ה

הגהות הב"ח

א) רשב"ד ד"ה מפסיקין
וכי עד שמחשן לרי יהודה
כ"ל וזיכת אפילו ממק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה סבלל ודיק
מפסיקין אין מפסיקין
וכי דב"ש שרי ויהי אפי'
לחתול קשה לי הא
רי אמר דלן מפסיקין
אפי' אתה שמחשן דלחתול
אסור קודם קידוש דמי'
אין מפסיקין ו"ע:

מוסף תוספות

א. אפי' כרי יהודה מוס'
שאלן ב כל שכן דאין
מפסיקין מוס' ר"ס.
ג. גב אין הלכה לא כרי
יהודה ולא כרי יוסי מוס'
שאלן ד. אחרת. שם.
ה. ולשטן פסח. שם.
ו. וקשה דלכאורה משמע
בשפתיה דשי מחלוקת
הם, דפליגי בהחלטה
ופליגי בהפסקה. מוס'
ר"ס. ו. כרי וריבו
יחיאל. שם. כ"ל.
כלומר כיון שאתה כרעס.
שם.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק.

עין משפט
גר מצוה

1 א מ' פ"ט מהלכות
שנת הלכה יב סמג
עשין כט ט"ש"פ א"ח
סמג רע"א ט"ף ד:

רבינו הגאון

ושקילין ושרין ואוקמה
רב הונא למתני' כרבי יוסי,
ובערב הפסח משום חובא
דמצה אסיר למיכל מן
המנחה ולמעלה, ומודה
ליה לרבי יהודה בערב
הפסח. והא דאמר ר'
יוחנן הלכה כרבי יהודה
בערב הפסח וחלכה כרבי
יוסי בערבי שבת ובערבי
ימים טובים. אוקימה
להפסקה. דהניא מפסיקין
לשבת, ונקיין את השולחן
ומקדישן ומברכין ברכת
המוון. דברי רבי יהודה.
רבי יוסי אומר אין
מפסיקין, אלא גומיין
סודותין ומברכין ברכת
המוון ואחר כך מקדישין.
ומעשה ברבן גמליאל ור'
יוסי ור' יהודה שהיו
מטובין בעכו וכו' עד לא
זוו משע עד שקבעו הלכה
כרבי יוסי. אומר רב יהודה
אמר שמואל אין הלכה לא
כרבי יהודה ולא כרבי יוסי
אלא פורס מפה ומקדש.

משצפתא היא. והכי איבעי ליה למיתני מט' שעות ומחלה ואילן:
וקא טחא קמיה. להך מתניתא הכי מט' שעות ולמעלה אלמא מותרתא
היא: **אלא מחורבא כרב הונא.** ומן המנחה דקמי מתניתא קמיתא
סמוך למנחה קאמר: **הלכה מכלל דפליגי להפסקה.** הא דא"ר ירמיה
הלך כרי יהודה בערב הפסח דמשמע
דפליגי נמי רבי יוסי בערב הפסח
להפסקה הוא דפליגי דאם התחיל לאכול
אף בערב הפסח אינו מפסיק אבל
בהתחיל מודה ר' יוסי לאסור ומתניתין
בהמלה לרבי יוסי אינטרין דקמשמע
לן דמודה רבי יוסי בערב הפסח דאין
מתחילין: **דפניא.** דבהפסקה נמי
פליגי: **אין הלכה כרבי יהודה.** דאמר
מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: **ולא**
כרבי יוסי. דאמר אין מפסיקין כלל:
אלא פורס מפה. על השולחן ומקדש
היום וחוזר ואוכל:

רשב"ם

דילמא משצפתא היא. דה"ל למיתני מט'
שעות ומחלה ולמעלה א"נ מן המנחה
ולמעלה כדתניא צההיא קמיתא: **אמר**
מרימר. לאו משצפתא היא: **אלא**
קשיא. הך ברייתא בתייתא דקתני'
מט' ולמעלה אלמא סמוך למנחה נמי
מפסיקין רבי יהודה בערבי שבת
ויו"ט וילכא לאוקומי השתא מתניתין
כרבי יהודה דמתי' שג ערבי פסחים
דנקט צהו סמוך למנחה טפי משצפתא
ויו"ט: **אלא מחורבא כרב הונא.** דלרבי
יוסי אינטרין ומן המנחה דקמי הך
ברייתא סמוך למנחה קאמר: **מכלל**
דפליגי רבי יוסי בסודותיהו. אפי' בערב
הפסח והכי מוקי למתני' כרי יוסי:
מכלל דפליגי להפסקה. הא דא"ר

ק

ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליגי נמי רבי יוסי
בע"פ להפסקה הוא דפליגי דאם התחיל לאכול אף בע"פ אינו מפסיק
אבל להתחיל מודה ר' יוסי לאסור ומתני' בהמלה ולר' יוסי אינטרין
דקמ"ל דמודי ר' יוסי בערב הפסח דאין מתחילין: **דפניא.** דבהפסקה נמי
פליגי: **מפסיקין לשצפתא.** אם התחיל סעודתו בהימר קודם המנחה והיה
אוכל והולך עד שמחשן (א) אפי' לרי יהודה מפסיק סעודתו מיד כשיחשיך
ומקדש היום: **וקדש עליהן.** שהששין: ה"ג בחוספתא דברכות **אמר**
לו רבן גמליאל לרי' יוסי כרי' ר' יוסי בערב הפסח דכריתא אמר
אמר לו כלל יוס אהה מהבב דברי' לפני יהודה ועכשיו אהה מהבב
דברי' יהודה בפני הגם לכבוש את
המלכה עמי בבית א"ל א"ב לא נפסיק שמא
יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות אמרו
לא זו משע עד שקבעו הלכה כרי' יוסי:
אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כרי'
יהודה ולא כרי' יוסי אלא פורס מפה ומקדש
איני והא אמר רב תחליפא בר אבדימי
אמר שמואל כשם שמפסיקין לקידוש
קדש
נמקס עקירת שולחן לרבי יהודה: **רבי' יוסי אומר אין מפסיקין.**
וגומר כל הסעודה ומנכך צרכת המוון ואח"כ מקדש דמנוכה בצרייתא
דלקמן (ק. א). משמע דאין לריך לעשות סעודה א' לשם שבת א' דאי לריך
מה לו להמתין יפסיק מיד וא"ת ואך יעשו קידוש בלא סעודה הלא
אין קידוש אלא בנמקס סעודה וי"ל דמשיב קידוש נמקס סעודה כיון
שמד אחר הסעודה עושה קידוש ואותה סעודה עולה לו לסעודה
שבת דמנוכה בחוספתא דקמי בתייתא דרבי יוסי ומורי של שבת
בצרכת המוון ומיהו קשה לרי' יוסי איך יעשו ד' כוסות כיון שלא יקדשו
אלא אחר צרכת המוון ולא יעשו סעודה אחרת וי"ל דיעשו ד' כוסות
שלא כסדר הרגילין לעשות כוס צרכת המוון תחלה ואחריו כוס של
קידוש ויקחו ואחריו כוס שלישי לשם נשמתו ואחריו מור של עג
רביעי הלל: **אין מפסיקין.** בהתחילו בהימר איירי דבהתחילו
באסור מודה ר' יוסי דמפסיקין ולרבי יהודה נמי דמפסיקין היינו
כשכבר קדש היום דמנוכה בעובדא דמייתי דקמי וקדש עליהן היום
אבל הגיע שעת מנחה אין מפסיקין והלכה כרבי יוסי ובערבי שצבת
ויו"ט אפי' להתחיל שרי כרי' יוסי דרבי יהודה ור' יוסי הלכה כרי' יוסי
דמנוכה בערביין (ק. מו): ובערבי פסחים אסור להתחיל ולס התחיל
אפי' בהימר מדפסיקין בצרכת המוון דבהא פסקין כרי' יהודה ומורי
רבינו יחיאל אומר אומר מדפסיק כרי' יוסי בהפסקה דהוא בעובדא מכלל
דלכתחלה לא קי"ל כוותיה ועוד כהו צה"ג דע"ש אין להתחיל לאכול
מן המנחה ולמעלה דאפי' ר' יוסי לא קאמר אלא דלא יפסיק אבל
להתחיל לא יע"כ ה"פ דלא קי"ל כרבי יוסי אלא להפסקה אבל לא
להתחיל א': **שדרין מבוטין** והתחילו בהימר שהרי רבי יהודה היה
שם. ה"ג בחוספתא אמר לו א"כ לא נפסיק וה"פ א"כ כיון שמחית א' לא
נפסיק שמא יראו התלמידים: **א"ל פורס מפה ומקדש.** פי רשב"ם
דאית ליה לשמואל דהלכה כרי' יוסי אלא שגא להחמיר על דבריו שלא
לגמור סעודה קודם קידוש דאי לא תימא הכי שמואל דאמר כמאן
דברייתא דקמי פורס מפה ומקדש לא מיירי בהפסקה אכילה אלא
בבא להתחיל לאכול ובמאן דחק דשמואל סבר כחכמים דהכי איתא
צירושלמי רב יהודה גזס שמואל זו דברי ר' יהודה ור' יוסי אבל
חכמים אומרים פורס מפה ומקדש וריך לדקדק כמאן הלכה דאע"ג
דאמר ר' יוחנן לעיל הלכה כרי' יוסי וזמי שהזכיר (ס. ד. מ): משמע
דהלכה כרי' יוחנן לגבי שמואל איכא חד לישנא דלא א"ר יוחנן ורבי נמי
סבר לקמן (ד. קה). כשמואל וקאמר שבת קבעה נפשה ואע"ג דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשין דלאמר בפי"ק דמסכת ט"ז (א):

ק

כך מפסיקין להברלה. רב אית ליה לקמן להדלה אינה קובעת ואם התמחו אין מפסיקין להדלה בהדלה פליג אשמואל: לאו עיקרת שאלון. היינו צרכת המזון כדפרשיה ליעיל שהיו רגילין לסלק שהיו להם שלחנות קטנים שכל אחד אוכל על

שולחנו והיו מסלקין מלפני כולם ולא מלפני המבצר ואנו שאנו אוכלים בשלחן אחד אין נכון לסלק: איקלע פירם מפה וקידש. בהתחלת סעודה איירי

כדפי רשב"ט: וישוין. אי גרסינן ושון קאי ארבי יהודה ורבי יוסי כדפיס רשב"ט: שאין מביאין את השלחן א"ב קידש. והא דלאמר בכל כתבי (שנת דף קטז): מלא שלחן ערוך מלאך טוב דרמב"ם כו' לא קשה דערך הוא במקום אחר אך אין מביאין אותו למקום סעודה עד אחר קידוש ועשוי שלחנות שלנו שהם גדולים יותר מדאי וקשה להביאם אחר קידוש שלא להפסיק כל כך בין קידוש לסעודה אנו רגילין לפרום מפה ולקדש והטעם מפורש בשאלות

היכי דמי סעודתא זיקרא דשבתא ויש מפרש זכר למן שלא היה יורד בשבתות וי"ט והיה טל מלמעלה ומלמטה והמן (שיבתים: יד) קידוש יצאו. אף על פי שלא שמו רק שיטעם המבצר או אפילו אחד מהם דכמוכ בסוף (שיבוין

דף מ:) ולתחלה צריך שיטעמו כולם ונראה להלכה כשמואל דאמר אין קידוש אלא במקום סעודה וא"ע דבעלמא ה"ל כרז באיסורי וגם ר' יוחנן סבר לקמן כרז הכא ה"ל כשמואל דרב הונא ורבה ורבי בולח סברי בסמוך אין קידוש אלא במקום סעודה וכן פסק במגילת סתרים והמקדש שדעמו לאכול במקום אחר יכול להוילא את האוכלים שם דלדידהו הו מקום סעודה וכן משמע דמסתמא אחד מצני העיר היה מקדש צהכ"ג ומוילא האורחים והיכא דליכא אורחים סמוך לכהנין אין לקדש ברכה לבעלה דקי"ל כשמואל ואין לומר במקדש כאן על דעת שרואה לאכול במקום אחר מודה שמואל דיש קידוש והא דפליגי בסתמא מדפריך ולשמואל למה לי לקדושי צני כתיבא¹ ומיהו ממקום למקום צבית אחד כגון מאיגרא לארעא נראה דמודה שמואל א"כ קידש באיגרא כדי לאכול בארעא דחשיב קידוש במקום סעודה וכן מוכח בירושלמי דקאמר רבי יעקב בשם שמואל קידש צבית וה' ומלך לאכול צבית אחר כריך לקדש ר' אחא בשם ר' אבהו אמר רב מי שסוכמו עריבה עליו מקדש ליל י"ט האחרון צביתו ועולה ואוכל כסוכמו א"כ בון ולא פליגי מאי דאמר רב בשלל היה בדעמו לאכול צבית שקדש ומאי דאמר שמואל צההיה דעמו לאכול צבית שקדש והא דקאמר ולא פליגי היינו ממקום למקום בחד צבית ולא דוקא נקט בירושלמי קדש צבית זה ומלך לאכול צבית אחר ותייבז שלל הילוך בירושלמי ע"ש ש"ס שלנו. כבז בשם רב שרונא גאון בתשובות מקדשין צבית הנכנסת ונותן לתוך עיניו לרפואה כדאמר (ברכות ד' מג.) פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק מאור עיניו ואימת מהדרא ליה בקידושא דבי שימשי ומיהו באצי הערי כבוד דהאי רפואה מני הילוכו בירושלמי ע"ש צבית: יד' יין לא יצאו. ומייבז לברך צביתם צפה"ג משום שינוי מקום² אבל משמע אם קידש צביתו על שולחנו שוב א"כ לברך על היין תוך הסעודה א"ע ג סביר יש קידוש על שלל במקום סעודה ולא היין שצמח הסעודה א"ע דיש הדלה שלל שולחנו פטור מלברך על היין שצמח הסעודה א"ע דיש הדלה שלל במקום סעודה ל"כ והכא יש לדחות דאיכא למימר דלא פטר א"כ רואה לשמות לפני המזון אבל תוך המזון לא פטר אך יש להביא ראייה מילד מצרכין (שם ד' מג.) דתנן בירך על היין שלפני המזון פטור את היין שלאחר המזון פי' שהיו רגילין לשמות אחר הסעודה לפני ברה"מ משמע דכ"ש שפוטרי היין שצמח המזון שלל בא אלא לשמות אכילה שצמחו ואפילו למאן דאמר התם בגמרא יין שצמח המזון לא פטור יין שלאחר המזון היינו משום דאין יין שצב לשמות פטור את היין הבא לשמות אבל יין שלפני המזון שצב לשמות דעדיף טפי כ"ע מודו דפטור את היין שצמח המזון ועוד אם כריך לברך בתוך המזון מאי קאמר יין שלפני המזון פטור את שלאחר המזון מיפוק ליה דפטור יין שצמח המזון למ"ד התם דפטור דוחק לומר בשלל שמו יין תוך הסעודה וא"ע דהתם מוקי לה בשבתות וי"ט ובשעת הקזו דס שארם קובע סעודתו על היין ה"ה בחול נמי אם דעמו לשמות יין בתוך הסעודה אלא נקט שבתות וי"ט דאו רגילות לקבוע סעודתו על היין ותדע דצ"ט אם נמלך ואין דעמו לשמות יין לא פטור משמע דהכל תלוי בדעמו הלכך אם בירך על היין לפני המזון ודעמו לשמות בתוך המזון א"כ לברך אחריו על הגפן ולא תוך המזון צפה"ג אבל אם נמלך אינו פטור וגם כריך לברך אחריו צרכה מעין שלל: אף

כך מפסיקין להנדלה. אם היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתו ומנדלין: אין מביאין את השולחן. לאכול משקד היום א"כ קידש: ואם הביא. קודם לכן. אי נמי אין מביאין את השולחן בערב הפסח אפילו מצדד יום א"כ קידש כדאמרן דלפי רבי יוסי מודה בערב הפסח: (א) איקלע לבי

ריש גלוסא. והיו מסובין על השולחן בערב שבת וקידש עליה היום ופרס מפה וקידש: יתי יין לא ילאו. שאם יש להם יין לשמות צביתם חייבין לברך בורה פרי הגפן שאינם פטורין בצרכת הכוס (על שתיית) יין בלא צרכה מאחר שעקרו ממקומן: א אין קידוש

רשב"ט

כך מפסיקין להנדלה. אם היו מסובין עד הלילה מפסיקין אכילתו ומנדלין: מאי לאו עיקרם שולחן. ומקאמר כשם שמפסיקין מכלל ללא סגי צמפה: ה"ג רבה בר בר חנה איקלע לבי ריש גלוסא אייטו סכא לקמיה פרים מפה וקידש פניא נמי הכי ולא גרסי' ושון אלא ה"ג אין

מביאין כו'. והכי פירושה רבה בר בר חנה איקלע לבי ריש גלוסא ולא היו אוכלין קודם חשיכה ולאחר שילאו מצית הנכנסת השחין אייתו סכא לקמיה הביאו את הפת על השולחן כמו שאנו עושין קודם קידוש פרים מפה על הלחם וא"כ קידש כשם שצרכונו לא היו מביאין את הלחם על השולחן עד לאחר קידוש כדתיבא לקמיה לפיכך פרס מפה על הלחם כעין סילוק שולחן וכמי שאינו דומה וראיה לברך קידוש פרים מפה על הלחם וזכור מטבול בחזרת מכלל דעד השתא לא אייתי. וטעמא דפרשיה בשאלות דרב אחאי גאון דפרסא וישמע יתרו וכמוז בזה הכי וקרוי סכא מקמי דליקדוש לקדושה דשבתא לא מקריבין מי"ט כי היכי דמי סעודה ליקרא דשבתא והכי דקריבו לא מסלקין ליה אלא פורים עליו מפה ומקדש דתיבא ושון שאין מביאין את השולחן א"כ קידש ואם הביא פורים עליו מפה ומקדש והיכא דאתחיל סעודתא מהאחר במעלי צמפה וקידש עליה יומא פורים מפה ומקדש ומטעם זה נהגו לפרוס מפה ללחם עד לאחר קידוש בשבתות וי"ט. ויש מפרשין איקלע לבי ריש גלוסא והיו מסובין על השולחן בע"כ וקדש יומא ופרים מפה וקדש ולא נהירא לי דהא צרייתא דלקמיה דמטייעין ליה מניה לא מפרשא בהפסקה אלא בתחלת אכילת לילי צבת: ושון. לא ידענא איכא קאי ואיכא למימר ושון רבי יוסי ור' יהודה דפליגי בהפסקה הכא מודי ר' יוסי דלכתחלה מיהא אין מביאין קודם קידוש א"כ שלל אכלו' עד לאחר קידוש. ואית דמפרשי ושון צ"ש וצ"ה דפליגי באלו דברים (ברכות ד' א:) דאמר צ"ש נוטלין לידים וא"כ מוויין את הכוס לקידוש וצ"ה אומרים איכא אפי"ה היכא דנטל ידיו מוויין צ"ש דאין מביאין את השולחן עס האוכלין אלא א"כ קידש וכדפרשיה טעמא לעיל. ונראה צעני דאירי דאמרין לקמיה מלא חדא שון שאין מתחילין כו' שיבזו למעלה הספריים וכמוז נמי ושון שאין מביאין כו' וטעות הוא צידם ולא גרסי' ליה: פני חדא שון. ר' יהודה ורבי יוסי דפליגי לעיל בין באכילת ערב צבת מן המנחה ולמעלה בין בהפסקה: שאין מסחילין. לאכול מן המנחה ולמעלה: משאם לה בערב הפסח. כדקאמר דלפי' רבי יוסי מודי בערב הפסח: כאן קודם סעודה. שון שמתחילין לאכול ומשהתחילו צהיאר אוכלין עד שמתשך אפילו לרבי יהודה: כאן לאחר ט'. הוא דפליגי לרבי יהודה אין מתחילין כדתיבא לעיל' צהיאר לא יוכל אדם בערבי צבתות ובערבי ימים טובים מנ' שעות ולמעלה כו' רבי יוסי צבתות וימים טובים צבהכ"ג: ידי קידוש ילאו. א"כ שלל שמו דקי"ל דהמקדש כריך שיטעמו אם לא טעם אלא א' מהם ילאו כולן ידי חובתן כדמוכח בעיובין צהיאר בכל מערבין (ד' מ:) ומיהו לכתחלה כריך שיטעמו כולן ולא צריכין תו לאקדושי צביתן דלא צעיר קידוש במקום סעודה הלכך א"כ דלא אכלי צבית הנכנסת נפקי: ידי יין לא פטורין בצרכת הכוס של שתיית יין ששמו צבהכ"ג מאחר שעקרו שולחנו בשבת א"כ לברך על היין שצמח הסעודה שהרי פטורו יין שלפני הסעודה כדתיבא צהיאר מצרכין (ברכות ד' מג.) בירך על היין שלפני המזון פטור את היין שלאחר המזון ומוקי לה בגמרא [שם] צבתות וציימם טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על היין:

אף

6) סכא לבי (א) לשתת, (א) וישך לרף קא, (ד) נאכלי רשי"ש, (א) ורף צט"ג, (א) ורף קא, (א) ופשת יתרו סתן (א) ופי' מוספות צלה (ד' מ) ופי' והיה"ט (ט) ופי' כ: ד"ה איהו"ט (ט) ופי' מנ' שבת קיט: ד"ה ומלא, (א) וצירות מט':

הגהות הב"ח (6) רש"י ד"ה איקלע צ"ל קודם ד"ה אין מביאין וצ"ב ע"פ במדכ:

מוסף תוספות

א. דמשמע שהיו מביאין השולחן קודם שבת. מוס' י"ב. ב. אבל שולחנות ואתר היו לו שולחן לפני מטה. ש"ס. ג. וקאמר אף יד' יין נמי יצאו נתי דאיתותב ר"י ב"ן, בישי קידוש שלא במקום סעודה לא איתותב. ש"ס. ד. לימא להוציא כל בני העיר שיתעם לאכול בביתם. מוס' ה"א' לקמן ק"ה. ה. ו[חשיב כדתיב דרית. מוס' ה"א'.

